

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefrančihanih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačujejo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Novi šolski zakon.*

Nedavno se je vršil shod SLS v Na tem shodu sta poročala dva oblastna poslanci in en državni poslanec, ki je poročal o davčnem in o novem projektu šolskega zakona.

Nas zanima samo šolski zakon.

Prav je, da se gg. poslanci zanimajo za šolski zakon, istotako odobravamo, da se vzbudi zanj zanimanje pri ljudstvu, protestiramo pa, da se šolski zakon izrablja v agitatorske svrhe in da se z nelojalno agitacijo umetno ustvarja med ljudstvom nerazpoloženje napram šoli in sovražstvo napram učiteljstvu.

G. poslanec je najprej poudaril, da so ta projekt šolskega zakona sestavili sami učitelji. Prav dejajno je razpravljaj samo o 3 točkah projekta, ki menda SLS in njene volilce najbolj občutno zadevajo.

Kdo naj poučuje verouk na osnovni šoli? Učiteljstvo Slovenije se gotovo ne poteguje za poučevanje verouka. Nam samim bi bilo poučevanje verouka mučen posel. Pri tem vprašanju je g. poslanca predvsem zanimala zahteva, s katero je UJU opredelila svoje stališče napram projektu šolskega zakona. On pri tem popolnoma pozablja, da je to strokovna, ne pa politična organizacija. Zato govori o UJU samo kot o liberalcih. Pozablja tudi, da se interesi UJU v Srbiji križajo z interesi UJU v Sloveniji. On sicer dobro ve, da mi ne stegamo rok po verouku, ampak kljub temu govori o zahtevi UJU, kot da je to zahteva slovenskega učiteljstva. Na ugotovitev UJU, da je duhovnik mnogokrat šolski deci nevaren, ker prihaja k nji naravnost od bolnikov, g. poslanec ironično vpraša svoje poslušalce: »Ja možje, povejte mi od kod pa mnogokrat učitelj prihaja?« Ta stavek menda ne potrebuje komentarja. Da prepriča g. poslanec poslušalce o neobhodni potrebi veroučiteljev katehetov, ugotavlja, da ako bi ga poučevali učitelji, bi bil ta pouk enak zemljepisnemu pouku o Kitajski.

Nadalje zahteva g. poslanec starše pri šolskih odborih. Tudi v tem Vam damo popolnoma prav. Saj je popolnoma pravilno, ako noče ljudstvo za šolo dati dovolj denarnih sredstev, bo pa zato šola slabše urejena in slabši bo pouk. Kakršno šolo ljudstvo hoče, tako naj pa ima. Tu je kvečjemu v interesu stranke, da dela za proslah šolstva, ako ji je izobrazba ljudstva kaj mar.

Obremenitev občin po novem šolskem zakonu bi bila v nekaterih slučajih res prevelika, to posebno glede zidanja stanovanjskih hiš za učiteljstvo. G. poslanec povdarja zahtevo UJU, v kateri je predvideno za vsakega učitelja kuhinja, 2 sobi, pritlikline in vrt ter vpraša poslušalce: »Koliko učiteljev pa imate pri Vas? (Odg.: 8). No, 8 jih imate, včasih smo imeli samo 2, pa smo se tudi nekaj navadili. Sedaj pa pomislite, ako bi hoteli dati stanovanja vsem tem učiteljem, kakšno hišo bi morali zidati.« Skupno z zborovalci je g. poslanec nato določil, da bi v to svrhu potrebovali najmanj 1.000.000 Din, ta vsota bi dajala vsako leto 20.000 Din obresti, kako bi pa potem občina to plačevala.

G. poslanec naj si izvoli ogledati moje stanovanje. Imam eno podstrešno sobico, v kateri ni peči in sem torej v mrazu. In za to sobico pa moram več plačevati kot pa mi daje država stanarine. Ali ne bi bilo boljše g. poslanec, da bi Vi, ki ste tudi v onem odseku za popravilo projekta, dosegli, da morajo občine sicer preskrbeti učiteljem stanovanja, najemno, ki pa jo določi občinski odbor, naj pa plača država! Ako smo popolnoma objektivni, pa mora tudi g. poslanec nam priznati, da se mi za stanovanja upravičeno borimo, saj imajo župniki pogostokrat župnišča kakor gradove, ki bi gotovo zadostovala za vse tamkajšnje učiteljstvo, pa so vendar ta župnišča zgrajena tudi le iz denarja župljanov. Čemu za enega samega tolikšna stavba, ali se to nič ne upira Vašemu razumu? Vem, da bi bil vsak učitelj zadovoljen, ko bi imel na razpolago le eno malo sobico.

Tudi glede kurjave g. poslanec ni zadovoljen. Ugotavlja, da ako se da vsakemu

* Ta članek smo prejeli od učitelja pri-
staša SLS, ki je bil sam očividec dogodka
in ki nam piše, da moramo biti vsi edini pri
obrambi stanu in šole pri takih slučajih.

Uredništvo.

samo 1000 Din za kurjavo, bi to obremenilo občino za 8000 Din, te vsote pa da sedaj ves njihov šolski proračun ne dosega.

Pristaš Vaše stranke sem. Strinjam se z Vašo gospodarsko politiko, ali odkrito rečeno, Vaša šolska politika me je iznenadila. Sedaj razumem zakaj pogostokrat med

učiteljstvom in ljudstvom ni željenih stikov, ki so za proslah šole vsekakor neobhodno potrebni. Prosim Vas, da v interesu šolskega prenehanja s takimi govorili.

Pozivam pa vse učiteljstvo, da smo si edini in močni v obrambi našega stanu.

—I.

Predlog zakona o narodnih šolah predložen Narodni skupščini z O. N. br. 86.433 od 30. oktobra 1928.

Šolska obveznost je eno najvažnejših vprašanj zakona. — Za našo državo je zaradi dosedanjih razlik ureditev izredno težka. — Formulacija v projektu ni zdrava.

II.

Stališče ankete Pov. UJU — Ljubljana.

Čl. 9., 10., 11., 12. in 13. glede šolske obveznosti naj bi se izpremenili sledeče:

Čl. 9. naj se glasi: »Obvezno šolanje v narodnih šolah traja osem let.« Drugo naj odpade.

Čl. 10. Kjer je na deželi roditeljem neobhodno potrebna deca višjih razredov v pomoč za čas poljskega dela, se lahko v poslednjih dveh šolskih letih na predlog krajevnega šolskega odbora uvedejo zimski tečaji. V njih se vrši redni pouk v petih zimskih mesecih od početka novembra do kraja marca.

Nov člen: Na podeželskih šolah, kjer se vrši redni šolski pouk vseh osem šolskih let, lahko oprošča sreska šolska oblast poedine otroke po šestletnem uspešnem obisku na izrecno prošnjo staršev ali skrbnikov in po pristanku ali predlogu učiteljskega zbora šolskega obiska od 1. aprila do 31. oktobra, ako je potreba za to jasno dokazana.

Čl. 11. Nov odstavek: Kjerkoli je že upeljan redni osemletni obisk, ostane še nadalje v veljavi po sprejetju tega zakona.

Čl. 12. naj se spremeni v toliko, da obsega nižja osnovna šola 6 ali vsaj 5, višja pa 2 ali največ 3 šolska leta.

Čl. 13. naj ostane, le namenstvo »kateri po dovršitvi 14 leta« naj se glasi »dokončanem sedmem šolskem letu«. Zadnji stavek drugega odstavka »U slučajevima itd.« naj se črta.

Tudi najnovejši projekt zakona za osnovne šole skuša rešiti vprašanje enotne šolske obveznosti na ta način, da omogoča po krajevnih razmerah diferencirani redni šolski obisk za dobo 4 do 8 let. Rešuje pa pri tem videz 8-letne šolske obveznosti tako, da predvideva za višje razrede, ki nimajo popolnega rednega šolskega obiska zimse tečaje ali skrajšan pouk po en cel šolski dan ali dva pol dneva na teden.

Očito je, da so igrali pri formulaciji teh členov veliko, če ne odločilno vlogo ozir na državne finance, in da se hoče zopet štediti na račun podeželske šole, ki je v projektu sploh zapostavljena.

Dočim bi imela po tem projektu mesta, kot dosedaj, popolno osemletno šolo in poleg nje še otroške vrte, pripravljalne razrede, šole za vseh vrst defektno deca in druge šole, bi podeželske šole imele skrajšani pouk in površ še poldnevni pouk pozimi.

Enorazrednice, ki že same na sebi ne morejo predstavljati popolnega tipa osnovne šole, bi ostale pri tej uvedbi pouka še za dolgo dobo najobčajnejši tip podeželske šole. Edino izobraževališče kmetijskega naroda bi bilo okrnjeno na ta način, da bi deca od 11. leta naprej, torej v oni dobi, ko postane sprejemljivejša za resno izobraževanje, ostala brez vsakega pravega pouka.

Ugotoviti moramo po dolgoletnih izkušnjah, ki jih ima učiteljstvo v Sloveniji s skrajšanim poukom in kakor ga predvideva tudi zakonski projekt, da ta pouk v tkzv. po-
navljalni šoli ni nobeno resno nadomestilo v tej dobi za redni šolski pouk.

Tako rešitev šolske obveznosti moramo odločno odklanjati za vso državo, še posebno pa za Slovenijo, za koje šolstvo bi pomenila naravnost katastrofo.

Naše strmenjenje mora iti za tem, da bo kmetijska mladina baš v zrelejši dobi deležna rednega šolskega pouka obsežna olajšava od 4. šolskega leta dalje pa bi pomenila naravno prekinjenje šolske izobrazbe z 11 starostnim letom. Opuščati 11 ali 12-letnega otroka iz šolske obveznosti in ga prepuščati njegovi usodi, preden je bilo mogoče v njem zbuditi trajne duhovne interese in ustvariti pogoje za nadaljno samozobrazbo, se pravi denar za šolstvo neekonomsko trošiti.

Zahtevamo, da se prilagodi vse šolstvo življenjskim zahtevam naroda, pri čemer se dobro zavedamo, da je gospodarski in kulturni napredek našega povečini agrarnega

naroda predvsem odvisen od boljše splošne izobrazbe naše kmetijske mladine. Zato naj se težišče vse šolske izobrazbe prenese na zrelejšo dobo in naj se pouk zrelejši mladine usmeri v pravilno smer ter prilagodi gospodarskim in krajevnim razmeram naroda. Baš v tem pogledu hočemo, da se bodoča podeželska šola razlikuje od sedanjega.

Ako so finančni pomisleki in oziri merodajni za sprejetje tozadevnega skrajšanega pouka v zakonskem projektu moramo pribiti, da bi zimska šola v višjih razredih, ki je mišljena kot poldnevna šola, ne stala nič več, kot šola s skrajšanim poukom.

Ne ogrevamo se za zimske tečaje, ki jih predvideva zakon ter jih za Slovenijo odklanjamo, ako pa ni drugega izhoda, pa jim dajemo v vsakem pogledu prednost pred skrajšanim poukom.

Glede Slovenije stojimo na stališču, da se nam pusti vsaj to, kar že imamo. Zavedamo se, da je treba imeti oziroma na potrebe kmetijskega ljudstva, da se mu morajo za to dovoljevati gotove šolske olajšave v času poljskega dela, a te naj obstojajo kot doslej v takozvanih poletnih oprostitvah, ki se naj raztegnejo eventualno tudi na jesenske mesece, a naj ostanejo kot doslej individualne, ker je pri nas mnogo šol, kjer deca ni izključno kmetijska in nikakor ne gre, da bi 13 in 14-letni delavski, uradniški in drugi otroci pohajali poleti okrog brez pouka. Možno bi bile tudi generalne oprostitve izrecno za kmetijsko ljudstvo.

Najbolje bi bilo, da se reši na ta način — t. j. z olajšavami v zadnjih dveh šolskih letih — vprašanje šolske obveznosti za celo državo. Ako pa to ni dosegljivo, naj se upeljuje za podeželske šole (izven Slovenije) zimski tečaj — s poldnevni poukom — toda ne za zadnja štiri, ampak le za zadnji dve leti šolske obveznosti. V skrajnem slučaju za zadnja tri šolska leta, tako, da bi redni pouk trajal v celi državi vsaj polnih pet šolskih let.

To je minimum, ki ga moramo zahtevati, ako se nečemo degradirati pred svetom kot kulturno zaostala država.

Osemletna šolska obveznost, kot jo predvideva projekt, bi bila le fiktivna in slepilo.

Obče naj velja, da se šola lahko tako uredi, da bo imel narod čimvečje koristi od nje. Skušnja nas uči, da rabijo kmetijski starši otroke doma predvsem poleti in jeseni in to tudi že 12 in 13-letne otroke, dočim bi tudi še starejšo deca pozimi za nekaj mesecev lahko doma pogrešali.

Zato moramo zahtevati, ako bi se 8-letna šolska obveznost proti naši volji zmanjšala, da se v tem slučaju pomakne začetek šolske obveznosti za toliko navzgor, kolikor bi to skrajšanje znašalo. Opozarjamo na podlagi premnogih izkušenj na deželi, da je pouk tem uspešnejši, čim starejša je deca in je zato tudi z ekonomskega vidika upravičena ta zahteva, ker so izdatki za šolo plodonosnejše naloženi.

Na ta način bi se dalo tudi okrnjenje šolstva v Sloveniji odvrniti, ker bi državni budžet pri taki rešitvi ne bil prizadet. Pripominjamo pa, da bi bil to za nas izhod le v skrajni sili.

Slovenska primorska mladina in fašistovska vzgoja

(Piše Jože Bajda.)

Povsem naravno je, da fašizem kot vsako politično gibanje ni mogel mimo vzgojnega vprašanja. Dotaknil se ga je v polni za-
vesti in pustil na njem svoj pečat. Treba je bilo pa precej časa preden se je fašizem v vzgojnem pogledu nekoliko vstabil. Konec je dolgo med fašistovsko ideologijo, ki pa je kot ideologija reakcionarne kapitalistične gibanja jako plitva in revna, ter med Gentilijevim novoidealizmom, ki je skušal upoštevati psihologijo otroka. Za slovensko manjšino v Italiji je bila Gentilijeva reforma šolstva izza leta 1923. usodna, ker je poitalijanjila stoletno slovensko šolstvo v Primorju, za italijansko mladino pa ni bila usodna, ker ni obveljala, vsaj v bistvu ne. Le kmalu se je pokazalo, da Gentile ni pogodil bistva vzgojnih zahtev fašizma in se jim celo od-daljil, ko je kot novoidealist skušal upoštevati psihološko plat in otrokovo samoraslost

v vzgoji. Ta razblinjeni vzgojni cilj ni prijal fašizmu, ker otrok se bržkone ne rodi fašist, zato mora biti vzgoja utešljena, strogo nacionalno podčrtana in izrazito militaristična. Gentilijevi nasledniki so začeli krpati njegovo reformo, jo prekrpali in preokrenili v tem zmislu. Danes se zdi, da je kolikor toliko že začrtana njena glavna smer, zato lahko govorimo o fašistovski vzgoji in šolstvu.

Povdariti je treba, da hoče imeti fašizem kot absolutistično gibanje monopol nad vzgojo in ne trpi drugih faktorjev mladinske vzgoje. V soglasju s temi težnjami je zatrl, kakor hitro se je počutil dovolj močnega, vse kulturne in druge organizacije izven režima, katerih direktori ali indirektni cilj je bil, da so vplivale na duševni ali telesni razvoj mladine. Uničeno so bile predvsem vse mladinske in kulturne organizacije socialnega značaja in sploh vse tiste, ki se jih ni dalo zavojevati in so bile v direktnem ali indirektnem nasprotju s cilji režima. Tako prištevamo lahko sem tudi razna katoliška prosvetna ali sportna gibanja (n. pr. katoliške skavte), ki so bile zatrite. Iz istega in še iz raznarodovalnega vzroka je fašizem lansko leto hlastnil po vseh slovenskih kulturnih, sportnih, telovadnih, pevskih, mladinskih, bralnih in drugih društvi, ki so vzklikla že ob našem narodnem in kulturnem preporodu v obliki narodnih čitalnic, se razvijala in spremljala ves naš kulturni pokret do naših dni.

Na ruševinah teh vzgojnih ustanov je zgradil in še gradi fašizem svoj sistem vzgojstva. Šola je važen faktor tega vzgojstva, ni pa edini. V skladu z imperialističnim težnjam fašizma naj šola vzgaja le bojovnika, narodnega vojaka. Vzgoja, v kolikor ne stremi za tem, in pouk sta le bolj sekundarnega pomena. Že Gentile je potisnil realije na njih nevedno stopnjo, umski pouk je zapostavljen, v ospredje stopi čin srčne kulture, ki pa je raztezljivega pomena in je vse obrnjen no v prid nacionalne vzgoje.

Petje je važen predmet in ima namen gojiti narodne himne in junaške pesmi. Roč na dela in risanje naj se poslužujejo objek-tov iz narodovega življenja in zgodovine; otroci lepijo za barvanim papirjem in rišejo narodno zastavo, grbe, liktorski sveženj, slike iz političnega življenja in razne sodobne dogodke. Svetovno zgodovino izpodirva starorimska, dalje zgodovina itd. preporoda, svetovne vojne z »zmago pri Vittoriju Venetu«, ki vrhunec v zmagi fašizma. Za zgodovinski pouk je važno tudi to, da je zgodovina preteklosti le del tega pouka, v šoli sledijo otroci tudi vsem istodobnim slavnejšim dogodkom. Tako se n. pr. govori o poletih De Pineda, Nobilejevi ekspediciji, o Mussolinijevih govorih itd., zadevne predmete, kot zrakoplove, letala, ladje itd. rišejo učenci v zvezke ali oblikujejo pri ročnih delih. Povdarja se še važnost telovadbe, ki obsega več panog in prehaja na zabavne ritmične igre s petjem. Na račun teh predmetov, ki so izrazito pomaknjeni v ospredje trpi čitanje, računstvo in pisanje. Zlasti Gentile je podčrtaval važnost risanja, t. j. spon-tanega risanja, ker je trdil, da je otrok umetnik posebne vrste. V šolo je uvedel »kole-darje (Martesche«, ki obstoji iz velikega okvirja v podobi pole trdega papirja na steni, na katerega se vsak dan prilepi po ena izmed najlepših slik z učenčevim podpisom in datumom. Na steni visi tudi »častni imenik«, v katerem so vpisana imena najmirnejših in najsnažnejših učencev, kar pa jako nepedagoško diši. Še mnogo posebnosti ima italijanska reformirana šola, res pa je tudi, da ostaja mnogo teh stvari le na papirju, v predpisih in se dejansko opuščajo.

Šola ni edina, ki oblikuje duševnost mladine, nego delujejo zlasti ob jezikovni meji in v slovenskem ozemlju razne nacionalne ustanove, katerih cilji se več ali manj krijejo z državnimi in jim je na sru izključno le asimilacija slovenskega življa. V tem zmislu je delovala po nekaterih krajih ob jezikovni meji, t. j. v okolici Trsta in Istre, že pred vojno »Lega nazionale« in se je po vojni le še bolj razširila. Ta in še »Dante Allighieri« ter »Italia redenta«, so začele ustanavljati po vseh naših vaseh v poveljni dobi otroške vrte in materinske šole (scuole materne) za predšolsko mladino, otroška zabavišča (recreatorie) za šolsko in pošolsko mladino.

Te organizacije imajo skrbeti za politično vzgojo, ki more biti pač le v tem, da odtujijo slovensko mladino vplivu domače vzgoje in jo natrpavajo s tujo, italijansko miselnostjo. Seveda se fašizem ni zadovoljil le s to izvenšolsko in le prilično politično vzgojo. Že pred časom je padla misel na neke vrste otroške in mladinske vojaške organizacije, vojaške pač v vsem šarlatanskem zmislu, ki so bile v zadnjih dveh letih izvedene v obliki »Balille« in »Avanguardie«, in to ne več samo v obmejnih drugorodnih krajih, nego po vsej državi. Razen učenca je otrok balilla in razen dijaka avangardist. Za žensko mladino odgovarja »Balilla« fašistovska dekliška organizacija »Le piccole italiane« (Italijanske deklice), »Avanguardie« pa organizacija »Le giovani italiane« (Italijanske mladenke). Vse te organizacije

so povsem vojaško urejeno in imajo za cilj na eni strani telesno vzgojo, na drugi strani pa najstrožje militaristično in panromansko vzgojo. Sredstva za doseg tega cilja so jim fašistovski krog, pohodi, parade, boben, napihanje in samohvala. Dijaštvo in ob posebnih svečanih prilikah celo dijakinjam dajejo tudi puško v roke. Vsako nedeljo od 9. do 12. ure se zberejo po vseh mestih avangardisti in balile, pa korakajo v četah in z bobni po mestu. Tako vzgaja fašizem v jake. V kakšnih barvah se slika mladini fašizem in vsi njegovi bogovi, katerih oče je »Il Duce«. O njem je kar kopica resnic in zapovedi. »Mussolini se nikoli ne moti!« »Pripravljen moraš biti vsak hip, da preliješ svojo kri za Mussolinija!« itd. so resnice, ki jih mladina prebira na posebnih tablicah, visočih v šolskih in balilskih sobah.

V takih vzgojnih prilikah raste naša slovenska deca v Primorju. Dolžnost slovenskega učiteljstva je, da ji sledi s proučavanjem vzgojnih razmer tudi na tej njeni križičevi poti.

Splošne vesti.

ODDAJA UPRAVITELJSKIH MEST BREZ RAZPISA.

Listi so poročali, da sta imenovana za šolska upravitelja Julij Slapšak na IV. deško osnovno šolo v Ljubljani in Venčec slav Skebe na osnovno šolo v Novem mestu, dasi niti upraviteljsko mesto v Ljubljani, niti ono v Novem mestu ni bilo razpisano. Učiteljstvo mora odločno obsoditi prakso, da se ukine razpisovanje upraviteljskih mest na tako velikih šolah, kakor sta omenjeni. Nameščanje po čl. 71. na taka mesta je krivično za one, ki bi prosili na ti mesti, ako bi bili razpisani. Obsodba pa ne pade samo na prosvetno upravo, temveč tudi na vse tovariše, ki se poslužujejo takih prilik. Ob tej priliki moramo tudi ugotoviti neenakost postopanje s strani prosvetne uprave, ki je preterala starejši prošilce, češ, da so itak že blizu pokoja (Zalog), medtem ko sedaj postopa drugače. Povdarjamo: upraviteljska mesta bi morala biti razpisana ter oddana po razpisu, ne pa po čl. 71. In najsi bi dobila ti mesti ista prošilca bi bila mirna Bosna, tako pa moramo ti mesti smatrati kot nepravilno oddani.

— Višek demagogije. »Domoljub« in »Slovenec« sta pričela ostro borbo v masah naroda proti projektu osnovnošolskega zakona, ki je bil predložen Narodni skupščini od vlade, kateri načeljuje njihov pristaš. Ne reki bi ničesar, da ne vpletata oba lista tudi učiteljstva v to borbo in hujškata proti šoli in učiteljstvu, kar ni že več lepo, ampak že ogabno. Značilno je, da sta se oba lista vpleta v borbo le zaradi veronauka in zaradi datatev s strani občin, medtem ko se drugih važnih problemov osnovnošolske zakonodaje le malo dotakneta. Lahko je ljudstvo hujškati, težje pa je ga pripravljati za nujne potrebe v šolstvu, ki se jih seveda brez žrtev ne da izvesti. Spominjamo se poslanec v Primorju še pod Avstrijo, ki so na vsakem shodu podučevali ljudstvo v šolskih vprašanjih ter ga navduševali za napredek šolstva ne pa hujškali ljudstvo proti šoli in učiteljstvu zgolj iz demagoških ozirov. »Kranjska šolska politika« je bila ogabna in je ogabna!

— Seja širjega sosveta. Opozarjamo ponovno, da bo seja širjega sosveta dne 8. decembra t. l. v šolskem poslopiju na Zidanem mostu. Začetek ob 9:30. Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

— Seja poverjenikov UJU. Izvršni odbor UJU v Beogradu je na svoji seji dne 17. novembra t. l. odločil, da se bo vršila 1. seja poverjenikov v letošnjem letu dne 16. in 17. decembra v Vinkovcih. Dnevni red: 1. Poročila poverjenikov o dosedanjem svojem delu. 2. Poročilo izvršnega odbora o poslovanju za Izvršni in Glavni odbor. 3. Razgovor o razstavi na letošnji učiteljski skupščini. 4. Referat o činovniškem savezu in včlanjenju UJU v njem. 5. Vprašanje o ureditvi našega udruženja. 6. Vprašanje o naših odnosih napram mednarodni federaciji učiteljskih društev v Parizu.

— Proti volonterjem. Učiteljsko društvo za mesto Maribor in bližnjo okolico poziva poverjeničstvo UJU v Ljubljani, da sporazumno s centralo UJU v Beogradu zavzame stališče proti sprejemanju volonterjev k poučevanju na osnovnih šolah v Sloveniji, ker smatra volonterstvo iz načelnih razlogov kot poniževalno, za učiteljski naraščaj demoralizirajoče in šolstvu oziroma narodu škodljivo. Vlada naj se naprosi, da pravočasno preskrbi kredite, da bo mogoče učiteljske abituriente (tke) po potrebi sprejeti v državno službo.

— Učitelji in Glavni Prosvetni Svet. Pod tem naslovom prinaša »Narodna Prosveta« sledečo notico: Učitelji, člani glavnega prosvetnega sveta gg. Vuksanović, Rabrenović, Stanković in Petković so podali kolektivno ostavko na članstvo v glavnem prosvetnem svetu. — Ostavko so motivirali s tem, ker se glavni prosvetni svet namenoma izogiblje prisotnosti učiteljev članov. Dasi ravno je res, da so učitelji le izredni člani glavnega prosvetnega sveta, in da je njihovo prisotnostvanje samo perijodično, vendar bi se na podlagi moralnih pravic pričakovalo več koncilijantnosti napram učiteljem članom glavnega prosvetnega sveta in več razumevanja za bistvo problema celokupnega šolstva, ki mora vendar predstavljati nekako kontinuiteto. — Končno, če bi kdaj sploh bilo ali mogoče ali primerno, delno tretiranje vprašanja šolstva (osnovno, srednje in visoko) tedaj bi se tudi v tem slučaju ne moglo opravičiti odsotnost učiteljev članov, ki imajo koncem koncev

vsaj toliko, ako ne več, razumevanja za srednje in najvišje šolstvo, kot profesorji za osnovno.

— III. diskusijski sestanek Pedagoške centrale se je vršil dne 28. novembra na deški meščanski šoli v Mariboru. Tovariš Vranec je poročal o hospitacijah na poizkusnih šolah v Leipzig in Dresden. Podal je obravnavane delovne enote z vsemi veselimi razrednimi debatami učencev ter prikazal omenjene poizkusne šole kot torišča polna veselja in solnce. Udeleženci — bilo jih je 52 — so sledili njegovim izvajanjem z izrednim zanimanjem. Prihodnje nadaljuje o hospitacijah na »dunajskih novih šolah«. — Predavanja se vrše redno vsako drugo in četrto sredo v mesecu.

— Boj slabemu čitju. Prosvetni oddelek ljubljanske oblasti je izdal na ravnateljsva srednjih in meščanskih šol sledečo okrožnico, ki pa je radi svoje aktualnosti važna tudi za osnovnošolsko učiteljstvo, ker segajo tudi osnovnošolski otroci že po najnovejših »šundromunih«; zato prinašamo okrožnico v celoti: Ravnateljsva naj opozore učiteljstvo, da so se v zadnjem času zelo razširili med ljudstvom romani najnižje vrste (Giuseppe Mussolini in drugi), ki jih neka zagrebška založba izdaja v slovenskem jeziku v sešitkih za ceno 1 Din in razpečava predvsem po trafikah, kajti prigodili so se celo slučajni, da so učenci kupovali in prinašali te sešitke v šolo. Dolžni smo, da obvarujemo mladino pred zlimi posledicami čitanja tega šunda in da navajamo mladino na čitanje dobrih knjig. Za zadnje naj zlasti skrb razredniki in varuhi šolskih knjižnic.

— Pojasnilo. Pripombo g. a urednika »II. delu mojega članka v zadnjem »Učit. Tov.« je treba tako razumeti, da se g. urednik ne strinja z baje preostim tonom članka, da pa ni nameraval namigavati na kako drugo odgovornost oziroma vzbujati pozornosti nanjo. Tako mi je svojo pripombo pojasnil g. urednik sam. Ni brez vzroka, da želimo to posebej konstatirati. — L. Vazzaz.

— Pojasnilo. Opozorjen na dejstvo, da se predzadnji odstavek mojega članka v 15. številki »Učit. Tov.« tolmači kot izpad proti ljubljanskemu in mariborskemu prosvetnemu oddelku, češ, da sta uradno ali kakorkoli delovala proti temu, da bi absolventi višjega tečaja v. p. š. bili nameščeni na učiteljskih, moram na tem mestu izjaviti, da je ta razlaga omenjenega članka napačna. Ugotavljam, da sta oba prosvetna oddelka postopala strogo po zakonitih določilih in zaposlila imenovane absolvente, čim je zanje bilo mesta — kar dokazujejo slučajni Čopič, Klupčič, Tomšič in Zupevc. — Milko Jeglič.

— Poročila sta se tovariš Janez Grum in tovarišica Andreja Skuljeva. Bilo srečno!

— Uredništvu »Učiteljskega Tovariša« Ljubljana. Prosim za objavo sledečega popravka v prihodnjem »Učit. Tovarišu«. V poročilu občenega zbora kamniškega učiteljskega društva, ki se je vršil dne 27. oktobra t. l., sta objavljena med drugim tudi sklepa glede Jugoslovanske Matice in PRK. Tem potom konstatiramo, da se je v poročilu vrnila ne ljuba pomota, ker se o Jugoslovanski Matici in PRK ni izvršil nikak sklep, marveč se je o tem vršil le interni razgovor. — Domžale, dne 29. novembra 1928. — Arrigler Ant., t. č. predsednik. T. Petrovec, bivši predsednik. Ivo Hrovat, bivši tajnik. — Opomba uredništva: Uredništvo je priobčilo društveno poročilo kamniškega učiteljskega društva neizpremenjeno, kakor ga je prejelo v rokopisu.

— Umetniška Matica sporoča svojim članom, da bo razposlala grafike za leto 1928. okoli Božiča. Da pa ne bo neprilik, vljudno opozarja zamudnike, da poravnajo članarino vsaj do 20. decembra. Vsak član, ki je poravnal članarino, prejme letos dve grafiki, in sicer portret I. Cankarja v eni barvi ter Pokrajino v štirih barvah. Ker pa članstvo stalno narašča, je sklenilo vodstvo U. M. izdajati za člane prihodnje leto tudi umetniške almanah. Poleg originalnih grafik bodo torej prejimali člani tudi almanah s številnimi reprodukcijami del naših mojstrov. In vse to za letnih samo 24 Din. Prijavite se na naslov: Umetniška Matica v Ljubljani, Dunajska cesta 35.

— Za učiteljsko knjižnico ali za komplekso iste imam napredaj: »Učiteljski Tovariš«, vezane letnike 1861.—1874. »Popotnik«, vez. l. 1890.—1905. nevez. letnike, komplet. 1906.—1921. »Pedagoški letnik« 1889. 1891. 2. 1901. 1902. 1905. 1906. — (Ped. letopis. Ped. zbornik). »Drobtinice« 1859/60. 1861. do 1866; »Šolski prijatelj« (A. Einspieler) l. 1852. »Methodenbuch oder Anleitung zur zweckmäßigen Führung des Lehramtes für Lehrer in Trivial- u. Hauptschulen (1848.); »Pädagogische Zeitschrift«, Graz, vezane letnike 1872.—1896.

— Maturantije in maturanti ljubljanskega učiteljskega iz leta 1913. proslave svojo 15-letnico dne 8. decembra v Ljubljani. Sestanek ob 4. uri popoldne v salonu gostilne »Činkole« (Lavter). Kopitarjeva ulica; udeležite se ga vsi prizadeti!

— Šoštanj. V soboto, dne 15. t. m. se vrši v Šoštanju v dvorani Sokolskega doma sestanek sedanjih in vseh bivših tovarišev in tovarišic šoštanjskega okraja. To zadevna vabila so se že poedincem, ki službujejo kje drugje, razposlala. Ker je pa mogoče, da za katerega ne vemo, velja to kot splošno vabilo in pričakujemo veselega večera, kjer bomo obudili stare spomine! Radi stanovanja itd. se naj vsak udeleženec pravočasno prijavi šolskemu upravitelju v Šoštanju!

— Novi potni in selilni stroški. Finančni odbor je na seji 14. t. m. sprejel uredbo o novih potninah. Čim bo uredba sprejeta tudi v skupščini ter bo objavljena, bo menda mar-

siko — razočaran. Čujemo, da so na eni strani dali, na drugi — pa vzeli. Na zeleno vejico velika večina ne zleze nikdar, to je kakor pribito. Nekateri trdijo, da se dnevnice v prvi kategoriji podvoje, v II/I se povešajo na 110 Din, za to pa ima II. kategorija od 1. do 3. skupine pravico do samo II. reda železniške vožnje, vsi ostali pa do III. razreda. Selilne stroške bodo pavšalirali. Kakšni proceuri bodo s tem odprta vrata? Do sedaj so veljale povišane dnevnice 30 dni, sedaj pa samo za 15 dni itd. Kratko in malo, nam se zdi, da bodo imeli od nove uredbe korist samo tisti, ki so imeli že dosedaj največkrat priliko, da so si izbijali s komisijami kakšen priboljšek.

(Naš Glase).

Oblike kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

— Ali ste že naročili »Ročni katalog« za šolsko leto 1928./29., ki vsebuje vse najnovejšje odredbe in navodila in stane le 16 Din. — Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.

Mladina mora biti bistre glave in vedrega duha. Prava kava mladino slabi. Kuhajte ji zato rđjši vsak dan ZIKO.

Duh vremena doveje je sa sobom, da se za pranje danas ne treba upotrebljavati ništa drugo nego Radion. Tehničke Visoke Škole istraživale u Radion i ustanovile, da je potpuno neškodljivo za rublje i da je dovoljno ¼ sata u rastopini Radiona kuhati, pa je potpuno čisto.

Za damske plašče

pliš, velour, kasha v najnovijih vzorcih nudi po nizki ceni

JOSIP ŠLIBAR * LJUBLJANA

Stari trg 21 (poleg Zalaznika).

Osebnne zadeve.

—i Imenovanja. S kraljevim ukazom so postavljeni (premeščeni učitelji in šolski upravitelji): Na Uncu Andrej Kemec, pri Sv. Benediktu v Slov. goricah Anton Baša, na Humu pri Ptuj Vadrjal, pri Sv. Bolfenku na Kogu Ciril Kafol, na Muti Justina Saša, v Kojsčici pri Litiji Teodor Kancler, na Jesenicah Josip Vider, v Mokronogu Roza Mejak, v Hrušici pri Ljubljani Marija Kovič, v Vavti vasi Pelagija Bakar-Kampiut, v Rasdečah pri Zidanem mostu Elizabeta Zupančič, v St. Vidu nad Ljubljano Maks Jovan, v Križah pri Trzinu Aleksander Jeločnik, na deški ljudski šoli v Kranju Andrej Rojc (ostane v pisarni okrajnega nadzornika), v Mariboru na I. ljudski deški šoli Anton Rijavec in Aleksander Koprive (ki bo poučeval na tamkajšnji vladnici).

Obrambni vestnik.

Odprta prošnja velespoštovanemu gospodu predsedniku vlade dr. Antonu Korošcu v Beogradu.

Velespoštovani gospod predsednik!

Spomnili se boste gotovo še na mojo mlenkost iz dobe deklaracijskega gibanja na Koroškem. Spoznali ste me osebno na raznih sestankih v Celovcu in tudi na zgodovinsko pomembnem taboru v St. Janžu pri Dravogradu pomladi 1918. Pisal je o njem tedaj tudi »Slovenec«. Vi veste, da sem zastavil ob tej priliki svoje življenje za ideale, ki so bili skupni ideali vseh poštenih Slovencev. Priznati moram, da to ni bilo ne prvič in tudi ne zadnjič, kar sem storil tedaj. Vsikdar je bila moja eksistenca, imetje in življenje za take namene na razpolago.

Gospod predsednik! Podla gonja se je uprizorila proti moji osebi v Prevaljah, torej v srezu, v katerem sem krvavel za našo svobodo. Ta gonja traja, odkar je Vaša stranka v konjunkturi. Ne dolžim je, a smelo trdim, da se položaj Vaše stranke v mojem slučaju izrablja v podle namene.

Skromno prošnje si dovoljujem, da se me zaslži preko lokalne uprave po Vašem osebnem odposlanstvu! Četudi sem socialist po nazerih slej ko prej, vendar odtehta moje izvršeno delo med narodom to predrznost, da se obračam tem potom naravnost do Vas velespoštovani gospod predsednik.

Prevalje, 1. decembra 1928.

Z najodličnejšim spoštovanjem beleži

Karel Doberšek,

šolski upravitelj v Prevaljah.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

Zimska oblačila

kupite najceneje v priznani solidni krojaški tvrdki

Jos. Rojina, Ljubljana

Sigurnim odjemalcem, plačilne olajšave!

Kronika.

—kr. Kaj je z izplačilom razlik? »Jutro« in »Slov. Narod« sta priobčila, da obsega naš log min. fin. sledeče podatke: 1. Vrste vseh neporavnanih državnih obvez pred osvobodjenjem in ujedinenjem (l. XII. 1918) torej od predvojne in medvojne. l. 2. Vsote ne poravnanih osebnih prejemkov državnih uradnikov in uslužbencev, upokojencev in upokojenk, invalidov, oseb, ki prejemajo vzdrževalnino ali narodno priznalnino itd. 3. ne uzmajajoč ovd« u obzir dužne razlike pri nadležnosti prevedenim državnim uslužbenicima po zakonu od 31. VII. 1923. a za vreme od 1. oktobra 1923. g. do 1. maja 1924. godine. 3. Vsoto ostalih neporavnanih dolgov državnim uslužbencem, priznanih potnih računov, zakonskih dodatkov ali honorarjev in ostalih obvez materialnega značaja, kolikor jih je še. l. 4. Ministrstva so pozvana, da predložijo gornje podatke generalni direkciji državnega računovodstva (odsek za izvršitev proračuna) do 1. decembra 1928. Tako je torej z izplačilom razlik državnim uradnikom iz švedskega posojila, o čemer se je »Slovenec« tako širokoustil. Dolgovi, ki so jih državni uradniki storili v nadi, da jim bodo te razlike kdaj vendarle povrnjene, postajajo na ta način definitivni. Pa čujmo raje »Slovenec«vega poročevalca (Slovenec« štev. 253.): »Kakor je izvedel vaš dopisnik, se bodo s tem zneskom pokrili vsi dosedanjí višeti dolgovi, ko bo posojilo realizirano, med njimi tudi zaostanki razlik in plač državnih uradnikov. S tem bo državno uradništvo prišlo prvokrat, odkar obstoja ta zahteva, do vseh svojih zakonitih sprejemkov, tudi za ostalih.« — »Slovenec« odgovarja na to sledeče: Razlike bodo izplačane. Beograd, 23. nov. (Tel. Slov.) V Beogradu ni demagogija slovenskega časopisja glede izplačila uradniških razlik napravila nobenega vtisa. Kdor pozna zakon o švedskem posojilu, mu je jasno, da so izplačila razdeljena v tri oddelke. Prvi obrok 7.000.000, drugi 7.000.000, tretji 8.000.000 dolarjev. Ker je na vrsti prva tranša, je za to tranšo finančni minister odobril, naj se dolgujoče razlike predložijo in so v tej prvi okrožnici navedene razlike, ki pridejo sedaj pri prvi tranši v poštev. Demagogi »Jutra« in »Slovenskega Naroda« vedoma ne računajo s tem, da imamo še dve tranši, katerima se bodo poplačale ostale razlike, oziroma ostanki ostalih višeti državnih dolgov. Pooblaščen smo, da izjavimo, da se bodo s švedskim posojilom izplačale vse uradniške razlike, kakor tudi izražamo mnenje beograjskih politikov, da s takimi listi, ki na tak način demagogirajo, ni mogoča diskusija. (To poročilo našega beograjskega dopisnika v celoti potrjuje, kar smo o tem objavili v večernejši številki »Slovenca«. Ponovno pa opozarjamo uradništvo na njihove »prijatelje« v SDS).

Mladinska Matica.

—mm Šolska vodstva, na katere smo poslali izžrebane nagrade, da jih izroče tekmovalcem, vljudno prosimo, da nam na dopisnici potrdijo prejem knjig.

—mm Zrebanje nagrad se je vršilo v četrtek 29. novembra. Tekmovalcev je bilo 185. Izžrebane so bile sledeče številke: Za I. nagrado (10 vezanih mladinskih knjig v vrednosti 200 Din) št. 70, Kotnik Joško, Kamnik; za II. nagrado (5 vezanih mladinskih knjig v vrednosti 100 Din) 167, Vendl Adolf, Tezno pri Mariboru — 44, Grobelnik Ivan, Celje; za III. nagrado (3 vezane knjige v vrednosti 50 Din) 137, Souvan Feri, Kamnik — 152, Šega Stanislav, Grahovo pri Cerknici — 61, Kaiser Milka, Dravograd — 134, Rakuš Vinko, Sv. Barbara v Halozah; za IV. nagrado (1 knjiga v vrednosti 24 Din) 4, Ambrožič Stanko, Jesenice — 124, Pepel Bogomil, Sv. Jurij ob Taboru — 98, Masle Ciril, gluho-nemnica v Ljubljani — 181, Zakrajšek Marija, Stari Trg pri Rakeu — 43, Grobelnik Ivan, Smartno pri Celju — 27, Doler Pavla, Šoštanj — 17, Cvirn Ignacij, Jezersko — 76, Kovačič Dragotin, Rogatec — 6, Barišič Ivo, Ljubljana, Florijanska ulica — 46, Horvat Marta, Sv. Lenart pri Veliki Nedelji — 136, Starešinič Jože, Preloka pri Rcnomlju — 5, Berden Anton, Tišina pri Rankovcih — 15, Bratovž Vido, Ljubljana, Ledina — 59, Krušič Konrad, Ptuj — 151, Šavli Albin, Jesenice. — Nagrade se pošljejo izžrebancem te dni po pošti.

Samoizobraževalna akcija Pov. UJU.

—Vse izobraževalne krožke opozarjamo, da je dotiskana knjiga Fr. Erjavca »Kmetiško vprašanje na Slovenskem«. Stala bo okrog 25 Din.

Za učiteljstvo je na razpolago le 70 izvodov, ker se je tiskala knjiga v prav omejenem številu. Obsega nad 100 strani in razpravlja o vseh zadevah našega kmetijskega gospodarstva. Učiteljstvo, ki se je začelo zanimati za naše gospodarske probleme, bo našlo v knjigi mnogo misli in dragocenega gradiva.

Kdor želi knjigo, ki je v knjigotrštvu ne bo dobiti, naj javi to poverjeničstvu, odsek za samoizobražbo. OIO.

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

Za naročilo zadošča dopisnica.

(Gg. učitelji poseben popust.)

dobavlja po najnižji ceni

„MATIČNA KNJIGARNA“

LJUBLJANA